

Kwaliteitseis 'effecten op ontwikkelingslanden'

Handleiding groepen

Inleiding

Deze deelpagina bevat een handleiding over op welke groepen je moet letten als effecten op ontwikkelingslanden kunnen optreden. De handleiding hoort bij vraag 3: wie worden mogelijk geraakt door deze effecten? De handleiding gaat achtereenvolgens in op (1) de centrale belofte van het SDG-raamwerk dat niemand mag achter blijven (*Leave No-One Behind*), met een focus op de allerarmsten, en specifieke kwetsbare groepen, waaronder (2) vrouwen en meisjes, en (3) jongeren.

1. De belofte dat niemand mag achterblijven: focus op allerarmsten en meest kwetsbaren

In de Preamble van [Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling van de VN](#), staat de belofte dat niemand mag achterblijven in het streven naar duurzame ontwikkeling en het bereiken van de zeventien bijbehorende *Sustainable Development Goals* (SDGs), het SDG-raamwerk. Het streven is zelfs dat de meest achtergestelden eerst bereikt worden. Dit is niet alleen een morele verplichting, maar is ook in ons eigen belang. Indien teveel mensen substantieel achterblijven, neemt maatschappelijke ongelijkheid immers toe, alsook de kans op instabiliteit en conflict, waardoor wereldwijde welvaart en welzijn in gevaar kunnen komen. De bestrijding van armoede in al haar vormen ([SDG 1](#)) is - naast de doelen van het tegengaan van ongelijkheid ([SDG 10](#)) en duurzame en inclusieve ontwikkeling ([SDG 8](#)) - niet voor niets het hoofddoel van het SDG-raamwerk. Dit zijn ook hoofddoelen van het vernieuwde beleid voor buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking ([BHOS](#)).

LNOB betekent feitelijk dat nieuw beleid, wet- of regelgeving idealiter zo positief mogelijke effecten zou moeten hebben, met name op de meest achtergestelde groepen, en dat negatieve effecten zoveel mogelijk moeten worden beperkt. De meest achtergestelde groepen zijn logischerwijs de allerarmsten. Kwetsbare groepen die niet vanzelfsprekend gemakkelijk mee kunnen komen in de maatschappij, zoals ouderen, kinderen en gehandicapten behoeven ook aandacht. Daarnaast kunnen, afhankelijk van de context in een land, ook etnische en religieuze minderheden en LHBTI gemeenschappen achtergesteld zijn of worden. Over vrouwen en meisjes - die veelal stelselmatig achtergesteld worden, en jongeren - die een hoog risico lopen om achter te blijven, volgt hieronder meer.

Zie [hier](#) voor meer informatie over Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling van de VN en de 17 *Sustainable Development Goals*, de SDGs.

2. Vrouwen en meisjes

Indien effecten op ontwikkelingslanden naar verwachting optreden, is het van belang om na te gaan in hoeverre vrouwen en meisjes erdoor kunnen worden geraakt. Vrouwen en meisjes worden stelselmatig achtergesteld in alle aspecten van de samenleving. Er is sprake van ongelijkheid in rechten, maatschappelijke kansen en uitkomsten en ongelijke participatie in economische processen en politieke besluitvorming tussen mannen en vrouwen. Ook hebben vrouwen meer te maken met fysiek (seksueel) geweld. Deze ongelijkheid beïnvloedt niet alleen de positie van vrouwen maar kost de maatschappij geld en belemmert ontwikkeling. Het werken aan gendergelijkheid en het versterken van de positie van vrouwen en meisjes is goed voor de wereld.

Het SDG-raamwerk besteedt in verschillende doelen aandacht aan gendergelijkheid en de positie van vrouwen en meisjes (waaronder [SDG 3](#) over gezondheid, [SDG 4](#) over onderwijs, [SDG 6](#) over water en sanitatie, en [SDG 8](#) over fatsoenlijke banen en economische groei) en heeft daar zelfs een apart doel aan gewijd, [SDG 5](#).

Het vergroten van gendergelijkheid en *empowerment* van vrouwen en meisjes is als dwarsdoorsnijdend doel opgenomen in het vernieuwde [BHOS](#)-beleid (p26-27). Nederlands beleid, wet- en regelgeving kan echter ook op andere terreinen invloed hebben op gendergelijkheid en de positie van vrouwen en meisjes in ontwikkelingslanden. Denk bijvoorbeeld aan voorstellen die invloed hebben op: de rechten van vrouwen, vrouwelijk ondernemerschap, toegang tot kennis en technologie, uitbuiting van en geweld tegen vrouwelijke migranten en vluchtelingen, deelname van vrouwen in klimaatonderhandelingen en de energietransitie in ontwikkelingslanden.

Zie [hier](#) voor meer informatie over de kwaliteitseis ‘effecten op gendergelijkheid’ van het IAK.

3. Jongeren

Indien effecten op ontwikkelingslanden naar verwachting optreden, is het van belang om na te gaan in hoeverre jongeren erdoor worden geraakt. In de vernieuwde [BHOS](#)-nota (p19) staat uitgelegd waarom: met name in Afrika sprake is van een snel groeiende bevolking – van één miljard mensen nu naar circa vier miljard in 2100. Zowel op het platteland als in de stad is een groot tekort aan behoorlijke inkomstenbronnen voor de jonge bevolking. In veel landen is sprake van *jobless growth*, groei die maar beperkt nieuwe banen oplevert. Per jaar worden in Afrika naar schatting 3 miljoen banen gecreëerd, terwijl 10 tot 12 miljoen jongeren zich jaarlijks op de arbeidsmarkt begeven. Ook is er niet voldoende aandacht voor gelijke toegang tot en kwaliteit van het onderwijs en daarmee aansluiting op de arbeidsmarkt. Dit speelt ook in landen in Noord-Afrika en het Midden-Oosten, waar de instabiliteit toeneemt door oorlogen, gewapende conflicten of oploeiende etnische spanningen. Klimaatverandering verergert in deze landen de mogelijkheid om een fatsoenlijk bestaan op te bouwen. Voor veel jongeren vormt het algeheel gebrek aan perspectief aanleiding om migratie te overwegen.

Het SDG-raamwerk is nadrukkelijk gericht op het creëren van perspectief op een fatsoenlijk bestaan nu en in de toekomst, en richt zich voor wat betreft jongeren met name op interventies op het gebied van onderwijs ([SDG 4](#)) en banen ([SDG 8](#)).

Het vernieuwde BHOS-beleid zet versterkt in op (beroeps)onderwijs, met name voor vrouwen en meisjes, en het creëren van werk en inkomen voor jongeren en vrouwen, als onderdeel van het beleid voor sociale ontwikkeling, private sector ontwikkeling en de aanpak van grondoorzaken van armoede, migratie, terreur en klimaatverandering ([BHOS](#)-nota, p30-32). Beleid, wet- of regelgeving op andere terreinen kan het perspectief van jongeren ook beïnvloeden. Voorbeelden zijn migratie- en asielbeleid dat veelal jonge migranten en vluchtelingen aangaat, of conflictpreventie en veiligheidsbeleid dat jongeren in instabiele/conflictregio's beïnvloedt.